

Programma 6 Energie

Provincie Noord-Brabant

Inleiding

We zitten in de tweede helft van deze bestuursperiode en een verdere intensivering van activiteiten van het programma Energie is te zien. Het is en blijft van belang om stappen voorwaarts te zetten samen met inwoners, bedrijven, overheden en onderzoeks- en kennisinstellingen voor het bijdragen aan een betaalbaar, betrouwbaar en omgevingsbewust energiesysteem voor nu en in de toekomst.

Het gebrek aan transportcapaciteit op het elektriciteitsnetwerk is van invloed op het realiseren van grootschalige opwekprojecten en maatschappelijke en economische ontwikkelingen zoals de woningbouw en de verduurzaming van de industrie. Netcongestie is de komende jaren niet opgelost. Het Kabinet Jetten doet in het Coalitieakkoord een beroep op het samenwerken met decentrale overheden voor het realiseren van het Klimaat- en Energiebeleid. Ook is wet- en regelgeving in de maak waaronder de Crisiswet Netcongestie. Er beweegt veel in het hoog-dynamische speelveld van de energietransitie. Tegelijkertijd is het zaak tot die ontwikkelingen te verhouden en dat vraagt (bestuurlijke en ambtelijke) inzet en de nodige (interbestuurlijke) samenwerking met de RES-regio's, gemeenten, waterschappen, rijk en netbeheerders.

Begin 2026 is het ontwerp Energieperspectief 2050 ter inzage gelegd. Vaststelling door Provinciale Staten staat gepland vóór het zomerreces van 2026. Het Energieperspectief biedt een integraal beeld van het toekomstig energiesysteem in 2050, beschrijft de provinciale rolname richting 2050 en vormt een addendum op de huidige Energieagenda 2019-2030.

De huidige Uitvoeringsagenda Energie 2024-2027 vormt het kader voor de Brabantse aanpakken voor de korte termijn met een doorkijk naar 2030. De Brabantse aanpakken bouwen voort op de huidige werkzaamheden. Focus van de aanpakken ligt de komende periode op:

- Het uitbreiden, versterken en slimmer gebruiken van het elektriciteitsnet (Aanpakken Netcongestie en Besparen);
- Het bijdragen aan de warmtetransitie (Aanpak Warmte);
- Het bijdragen aan de toegankelijkheid en beschikbaarheid van stoffen.

Deze aanpakken worden niet afzonderlijk, maar in samenhang ontwikkeld. De opgaven binnen elektriciteit, warmte en duurzame moleculen grijpen immers steeds sterker op elkaar in. Een integrale gebiedsgerichte benadering is wenselijk om de uitvoering te versnellen. Gelijktijdig verkennen wij samen met het Nationaal Warmtefonds hoe wij kunnen bijdragen aan grootschalige isolatie van woningen. In de periode 2026-2027 worden alle Brabantse aanpakken gefaseerd aan Provinciale Staten aangeboden.

De meest recente beschikbare informatie over de indicatoren Energie en aanvullende, inhoudelijke data is te vinden in de [Monitor Energieagenda 2019-2030](#).

Wat willen we bereiken?

In 2030 realiseren we 55% minder CO₂-uitstoot in Brabant ten opzichte van 1990. We streven ernaar om in 2050 klimaatneutraal te zijn

Indicator:

- De uitstoot van energie gerelateerde CO₂ in Brabant (Verplichte indicator uit BBV).

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Met betrekking tot de CO₂-uitstoot is in 2024 al een afname van 35% gerealiseerd. Het aandeel hernieuwbare energie in het totale energiegebruik bedraagt in 2023 14%. Hierbij wordt ervanuit gegaan dat de hernieuwbare energie die in Noord-Brabant wordt opgewekt ook in Noord-Brabant wordt gebruikt, in de praktijk kan dat afwijken.

Wat willen we bereiken?

In 2030 dient de helft van de energie (elektriciteit, warmte en brandstoffen) die in Brabant gebruikt wordt, opgewekt te zijn uit hernieuwbare bronnen, voornamelijk uit Brabant

Indicatoren:

- De ontwikkeling van het totale energieverbruik in Brabant.
De ontwikkeling van de opwek van hernieuwbare energie in Brabant.
(Verplichte indicator uit BBV)
- Totaal gevraagde vermogen voor afname op de wachtlijst bij Enexis
- Totaal gevraagde vermogen voor teruglevering op de wachtlijst bij Enexis
- Gemiddelde energiequota - Huishoudens waarbij de energierekening als aandeel van het inkomen (te) hoog is

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De ontwikkeling van het totale energieverbruik in Brabant.

In 2023 is het totale energie verbruik in Noord-Brabant 232,7 PJ. In 2019 was het energieverbruik 276,3 PJ, er is dus een dalende trend.

De ontwikkeling van de opwek van hernieuwbare energie in Brabant.

Uit door Planbureau voor de Leefomgeving geverifieerde gegevens blijkt dat de Brabantse RES regio's per 1 januari 2024 ruim de helft van de opwekdoelstelling (6,6 TWh in 2030) hebben gerealiseerd. Regio's (met uitzondering van West Brabant) geven aan er rekening mee te houden dat realisatie van de doelstelling per 1 januari 2030 niet meer haalbaar is. Dat heeft nadrukkelijk te maken met zaken als netcongestie, mogelijke beperkingen die vanuit Defensie aan het ruimtegebruik worden opgelegd en een aanscherping van de zonneladder. Gedetailleerde informatie is te vinden in de [Monitor energieagenda 2019-2030](#). Ook is er in september 2025 naar aanleiding van de voortgangsrapportages van de RES'en een [Statenmededeling](#) toegezonden aan PS.

Totaal gevraagde vermogen voor afname op de wachtlijst bij Enexis

Aanvragen voor aansluiting op het elektriciteitsnet worden op een wachtlijst geplaatst. In februari 2026 kent de wachtlijst voor afname een omvang van 1.716 MW (juli 2025 was 1.589 MW)

Bron: Enexis, [Capaciteitskaart elektriciteitsnet](#). De toename laat zowel zien dat de uitbreidingen van het elektriciteitsnet de toegenomen capaciteitsvraag (nog) niet kunnen bijbenen, maar ook dat de behoefte aan elektriciteit als toekomstbestendige energiebron (als alternatief voor fossiele energiebronnen) blijft toenemen.

Totaal gevraagde vermogen voor teruglevering op de wachtlijst bij Enexis

Knelpunten in het elektriciteitsnetwerk zorgen voor een wachtlijst voor een aansluiting voor de terug levering (opwek) van elektriciteit. In februari 2026 kent de wachtlijst voor invoeding een omvang van 1.716 MW (juli 2025 was 898 MW) Bron: Enexis [Capaciteitskaart elektriciteitsnet](#). De toename laat zowel zien dat de uitbreidingen van het elektriciteitsnet de toegenomen capaciteitsvraag (nog) niet kunnen bijbenen, maar ook dat de behoefte om decentraal opgewekte elektriciteit aan het net te leveren blijft groeien.

Gemiddelde energiequota - Huishoudens waarbij de energierekening als aandeel van het inkomen (te) hoog is

Gemiddelde energiequota geeft het percentage huishoudens weer dat te veel betaald voor energie (meer dan 10% van het inkomen). Dit kan komen door een laag inkomen, een woning die slecht te verwarmen is, hoge energiekosten of een combinatie hiervan. In Brabant is dit in 2020 in 4,2% van de huishoudens het geval, in 2023 is dat 4,1%. Uit onderzoek van TNO blijkt dat de energiearmoede in Nederland 2024 is gestegen door hogere energieprijzen en het stoppen van steunmaatregelen. De verwachting is dat ook in Noord-Brabant deze stijging zich heeft voorgedaan. Momenteel stijgende energieprijzen door geopolitieke ontwikkelingen wat een negatieve gevolgen voor de energiearmoede. Via isolatie zetten wij ons in om het gebruik van energie te beperken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Ondersteunen gemeenten en faciliteren ontzorgingsloketten

Indicator	2026	2027	2028	2029
Ondersteunen opstellen soortenmanagementplannen (SMP)	Regeling open.			
Faciliteren van ontzorgingsloketten:				
<ul style="list-style-type: none"> Duurzaamheidsloket Sport Ontzorgingsloket Maatschappelijk Vastgoed Ontzorgingsloket Midden en Kleinbedrijf Duurzame Monumentenloket 	Loketten in uitvoering.	Loketten in uitvoering.	Loketten in uitvoering.	Loketten in uitvoering.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De regeling Soortenmanagementplannen staat open.

Door het ondersteunen van verschillende ontzorgingsloketten en het delen van kennis versnellen we de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed. Door afnemende vraag naar de energiescans van het Sportloket is in goed overleg besloten de samenwerking ten aanzien van de energiescans niet voort te zetten.

Realisatie windparken (vergunningverlening)

Indicator	2026	2027	2028	2029
Windpark Bergeijk (De Pielis)	Vorbereiding	Voorkeursbesluit	Projectbesluit	
Windpark Someren*	Standpunt bepaling GS			

* In 2026 zal GS haar standpunt bepalen over wel of geen provinciaal projectbesluit windpark Someren.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Vorbereidingen zijn gestart voor het op laten stellen van een Plan-Mer voor het windpark De Pielis (Bergeijk). In de jaarrekening 2025 is gemeld dat de standpuntbepaling door GS over windpark Someren in 2026 zal plaatsvinden.

Energyhubs mogelijk maken

Indicator	2026	2027	2028	2029
Aantal ontwerpen van Energy hubs (provinciale regeling) in Brabant mogelijk gemaakt (cum.)	17	25		
Aantal haalbaarheidsstudies naar Energy hubs (provinciale regeling) in Brabant mogelijk gemaakt (cum.)	30			

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Openstelling van subsidiereregeling fase 2 vindt binnenkort plaats, waarbij verwachting is dat de streefwaarden gehaald worden.

Optimaliseren ruimtelijke procedures bij netuitbreidingen

Indicator	2026	2027	2028	2029
150 kV-kabeltracé Hapert – Eindhoven Zuid	voorkeursbesluit		Projectbesluit	
150 kV-kabeltracé Eindhoven Oost Maarheeze	voorkeursbesluit		Projectbesluit	

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Intensieve voorbereidingen zijn gestart, o.a. in samenwerking met de 13 betrokken gemeenten en de netbeheerder TenneT.

Verkennen rol van Provincie bij regionaal Warmtebedrijf

Indicator	2026	2027	2028	2029
Nadere financiële en juridische verkenning	afgerond			

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het is de intentie van NDW (Nationale Deelneming Warmte, dochter van EBN) en Enpuls (Enexis) om de samenwerking met de provincie voort te zetten en dit medio april 2026 via een samenwerkingsovereenkomst te bekrachtigen. Onderdeel daarvan is het opstellen van een ondernemingsplan voor een regionaal warmtebedrijf voor Brabant. Tevens verkennen we samen met het Nationaal Warmtefonds een mogelijke financiering voor de verduurzaming van woningen.

Opstellen Energieperspectief

Indicator	2026	2027	2028	2029
Energieperspectief opgesteld	Gereed			

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het Energieperspectief 2050 dient uiterlijk vóór het zomerreces 2026 te worden vastgesteld.

Stimuleren laadinfra

Indicator	2026	2027	2028	2029
Uitrol Laadinfra; meer dan 75% van het publieke laadnetwerk in Brabant 'ruim' of 'voldoende' beschikbaar.	>75%	>75%	>75%	>75%

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De uitrol van publieke laadinfra in Brabant ligt op koers in verhouding tot de groei van elektrisch rijden. Het publieke laadnetwerk biedt (ruim) voldoende laadmogelijkheden voor EV-rijders. Bij Burap II zullen deze indicator aangepast worden o.b.v. voortgangsdokument UA Energie 2026.

Mobiliteit

Kwaliteit (indicator)

Ontwikkelingen en onzekerheden

- Netcongestie

Vele ontwikkelingen in Noord-Brabant zijn afhankelijk van het tijdstip waarop huidige knelpunten op het elektriciteitsnetwerk binnen Brabant zijn opgelost. Dit geldt zowel voor het lokale/regionale net van Enexis als het nationale net van TenneT. De provincie is hierover intensief in contact met de netbeheerders, medeoverheden, het Brabantse bedrijfsleven en belangenorganisaties.

- Ontwikkelingen uitvoering klimaatakkoord

Hier zijn we mede afhankelijk van de vorming van een nieuw kabinet en de beleidsmatige inzet op energietransitie / klimaataanpak.

- Rijksmiddelen personele capaciteit

Voor de uitvoering van het Klimaat en Energieakkoord zijn door het Rijk middelen beschikbaar gesteld tot 2026. Na een lange tijd van onzekerheid is in juli een brief ontvangen van het ministerie van KGG waarin financiering, zij het afgeschaald, tot 2031 toegezegd is.

- Wet collectieve warmte

De Wet collectieve warmte (Wcw) is een belangrijke randvoorwaarde om te kunnen komen tot een regionaal warmtebedrijf. De Wcw is op 9 december 2025 door de Eerste Kamer aangenomen en treedt in 2027 in werking.

Financieel overzicht

Bedragen x € 1.000			
6. Energie	Begroting t/m wijz. 2	Wijziging 3	Begroting t/m wijz. 3
Lasten	24.224	3.705	27.929
Baten	5.036	5.466	10.502
Saldo baten en lasten	19.189 N	1.761 V	17.427 N